

I. RÉSZ.

ALKALMI BESZÉDEK.

A KIRÁLYI MŰVÉSZETRŐL.

ÍRTA

SZIGYÁRTÓ ALBERT

KÉZIRAT SZABADKÖMŰVESEK SZÁMÁRA.

SZEGED, 1913. A PÁHOLY SAJÁTJA.

ÁRA 1 KORONA.

Nyomatott Engel Lajos nyomda- és lapvállalatnál Szegeden. 1913.

ELŐSZÓ.

A Szeged k.-én dolgozó két t. és t. páholyban a szónok és a főmester tisztében elmondott egyes beszédeim kinyomatását a tt. több ízben elhatározták.

Ezt teljesítem e két kötetkének közre-bocsátásával. A kiválasztott munkák inkább a szabadkőművesi világnezet több oldalú megvilágításai, mert a napi és helyi vonatkozású dolgozatok már nem aktuálisak.

Az első kötet tíz alkalmi munkát, a második tizenkét avató beszédet tartalmaz, melyek némelyike hosszabb-rövidebb kivonatban már a „Kelet“-ben is megjelent. Mindkét kötetben vannak „Árpád“ páholybeli dolgozatok is. Ezel ottani munkásságom kedves emlékei s néhol a Szeged“ páholy megalapításának okaira is rávilágítanak.

A beszédekben tizenkét esztendő törekvései, hangulatai, színei rezdülnek meg. Most a bennük foglalt gondolatok ismét szárnyra kelnek, mint a visszatérő fecskék.

Kérem a tt.-et, fogadják őket a régi fészeknél jó ismerősül, új tájon jóindulattal.

Szeged, 1913. július 1.

Szigyártó Albert.

Láncban.

*A „Szeged“ páholy felavatásán
1911. december 2.*

„Concordia domi“

Egyetértést bent
Mindenkor megóvni . . .
Alijuk a versenyt.

Szoros láncba fűzve,
Míg szív szívhez szól . . .
A cél ki van tűzve,
Csak munkáljuk jól:

Zsarnokság, sötétség,
Sok éhes gyomor . . .
Bigottság, gyűlölség,
S a többi nyomor . . .

Tágas a munkatér,
Feladatot kapsz;
Rajta, gyomláld testvér!
Úgy lesz „fóris pax“

Nagy célok.

Ünnepi beszéd az Árpád páholy 30 éves fennállásának évfordulóján 1900. május 26-án tartott nővér munkán.

Tisztelt nővérek, szeretett ttv.:!

A kegyes sors nekünk tartotta fenn ez alkalmat, hogy □-unk 30adik évforduló ünnepén együtt örvendhessünk.

30 év egy intézmény életében nem nagy idő, de elég arra, hogy elmúltán mintegy határjelnél kissé megállapodva, tanulságért a múltba pillantsunk vissza s aztán körültekintsünk a jelenen, hogy a jövő munkáságához erélyt, kitartást gvüjtsün k.

Majdnem egyharmadszázada tehát, hogy Szegeden a szabadság, egyenlőség és testvériség hármas eszményének oltárt emeltek.

És e három évtizedből kettőnél több fogyott el a fejlődés és vissza-visszaesés folytonos küzdelmében, míg az érettkorú alkotásokban nyilatkozó munkásságra az

egész időnek mintegy hetedrésze esett. . . Csak alig múlott egy éve, hogy az oltár saját otthonába költözött; de jó lélekkel vallhatjuk, hogy páholyunk eddigi egész életfolyamán — a viszonyok korlátái között — minden időben tetőzte hangzatos siker, munkánk haszontalan még sem volt.

Amint most emlékezetünkben elvonul a múlt — tudom — jól eső érzés melege tölti el testvéreim szívét, ha a megfutott út messze tájain itt-ott a felszántott köny után fakadó derű, egy-egy megoltalmazott gyenge, egy-egy megvédelmezett jog, egy-egy megmentett egyéniség, egy-egy érvényre juttatott tehetség, vagy eszményeinknek egy-egy szeretettel kiküzdött diadala tűnik elénk.

Hogy eshettek félsikerü, vagy éretlen eredményű kezdeményezések is hogy néha a magvető kezét is feltörte a rögtörő eke, ... ki csodálkozhatnék ezen?!

Ki kíván tapasztalatok híján is folytonos sikereket?

Ha voltak csalódásaink, szolgáljanak azok erőink acélozására, utódaink tanulságául.

Egy bizonyos és ez az, hogy a világos-

ságot véka alá nem rejtettük, a reánk bízott talentumokat el nem ástuk.

Tanúságot tehet erről a kezdetben kicsiny sereg mai tekintélyes száma (181) és a szeretet igéinek terjesztésére szeretettel alapított több virágzó körünk.

Hogy közelebb hoztuk-e a legfőbb célul kitűzött hármas eszményt, vagy haladtunk-e és mennyire feléjük, ki tudna erre pontos feleletet adni?

Szabadság, egyenlőség és az emberek testvérisége szívárvány vágyaink egén, amely mint a felhők színjátéka a szaladó gyermek előtt, mindig előttünk és mindig egyenlő messze van.

Nem régen, az emberiség egy hősi őrjöngésének idején, mintha e háromszínű szívárványt megközelítették volna . . . s íme, ma bizonyos, hogy a vélt sikер csak a képzelet csalóka játéka volt, mint ahogy a felhők színpompája is csak játéka a szét-szórtan visszavert fénynek.

Pedig az eszmények még sem lehetnek pusztán a képzelet szőtte színes képek, hiszen ha lassú lépésekkel is, de haladunk

feléjük. Letűnő századunk száz meg száz intézményt alkotott ennek bizonyiságául. Csakhogy felmérhetetlen még a térség, amit munkába kell venni, vége nem látszó az út, amit meg kell tenni, amíg célhoz jutunk. A felkelő hold is visszamenni tetszik a keletre tartó utas előtt, de azért reggelre mégis mögéje kerül.

*

Ellenségeink sokszor hangoztatják, hogy a szabadkőművesség előhaladott korunkban elavult intézmény, mely eredeti hivatását már betöltvén, céltalanná vált.

Nekünk, akik a szabadvélemények tisztelői vagyunk, kötelességünk ez állítással szembe nézni s vele komolyan foglalkozni. Engedjék meg, hogy a magunkbaszállás ez ünnepét ily célú körültekintésre is felhasználjam.

Van-e hát korunkban lelkiismereti, szellemi szabadság?

Ma müveit államok népeit az isten nevében működő hatalmi szövetkezet fojtogatja. A kegyeskedők váltig ígéretik az isten országát *másutt*, de maguk *itt* igyekszenek országokat kaparintani... Cseng szélteben a jelszó: „Ápoljuk a nép vallásos érzületet,

mert pusztul az erkölcs, burjánzik a bűn". Zsonganak ájtatos zsolozsmák... De jelszavak, zsolozsmák harmóniájából a tettek önzése disszonánsán üt ki... Azonban nő a vallásos buzgóság, járvánnyá kezd válni a fanatizmus.

Egyes felekezetek hatalmi érdekek szolgálatába esvén, eredeti hivatásuk, az ember szeretet és a könyörületesség terjesztése helyett, könyörtelen ellenségeskedésben állnak a haladással, felekezeti érdekek ápolása okán gyűlölökést szítanak.

Az ember — az isteni eredetű — aki azt hiszi, hogy istenében megtalálta a létező világ forrását, a dolgok okát, urát és célját.. . az ember a maga kicsinyességében ezt az istent is sárba rántja. Dicséri, hogy kedvébe jusson, mint hiú zsarnokot s szidja, ha nincsen kedvére, mint gonosztevőt. Kiszabott mozdulatokat, szólamokat, dallamos hanglejtést, istennek tett szolgálatnak — imádságnak — minősít; azt, hogy magát időnként az elemeknek minő eredetű vegyületeivel táplálja vagy nem táplálja, áldozatnak tekinti és művelt jelzőre igényt tartó ember képes magát különbnek tartani mindenknél, akik máskép teszik ugyanezt.

Közkeletű szállóige, hogy: művelt ember nem lehet vallás (értsd: felekezet) nélkül. Mikor az állam megszünteti azt a lelkiismereti kényszert, amely a polgárokat hinni kötelezte azt, amit nem hittek: akkor közbechsül ést váró férfiak az erkölcs nevében szónokolnak a lelkiismereti szabadság e legelembibb kelléke ellen, sőt nemcsak szónokolnak, hanem a hangulatkeltés, a terrorizálás minden eszközét kimerítik a küzködésben.

Íme így áll a huszadik század küszöbén a szellemi szabadság, ilyen az ember szuverén ítélezése a dolgok felett; így érvényesül a fennen hangoztatott szabadakarat.

Hát elavult már a szabadkőművesség?
Nincsen itt a munkának óriás mezeje?

Oh, ki vezeti az embereket egy valóságosabb, egy igazibb, egy magasabb isten közelébe?

Hát hogy állunk az anyagi szabadság, az egyenlőség és testvériség terén?

Egy vad óriás roppant taposó-malmát rabokkal tiportatja.

A taposó-kerék felső foka szabadulást, boldogságot ígér.

A rab fut, száguld fokról-fokra, de minden elért fok lesülyed a súly alatt; a rab helyben fut, csak a kerék szalad.

Hány eszme kötődött ígéretként már a felső fokhoz? Hány millió taposta az élet e nagy taposó-malmát sokáig reménytelenül, majd a jövő élet reményében, aztán a pozitív tudás hitében s hányan vesztek célt nem érve csalódottan el?

Ma a vagyoni jöllét kisért a felső fokon. Iszonyú vagyonhajsza rémségei között élünk, az ember embertársán gázol föl felé a csillagó ideálhoz. A letiport milliók nyomorultan szoronganak, roskadoznak a rajtuk gázolok súlya alatt, de föléjük mind több réteg kerül. Jajgatásuk tompán hallik, mint a távoli vihar moraja, csak néha-néha üvölt föl, mikor meg-megrázza óriás testét a letiport tömeg. Ilyenkor megrendülnek a felső rétegek is.

Ha összeroppan, vagy kiszakítja magát egy-egy csapat a leszorított tömegből, akkor nagy zuhanás esik, felülről mások hullanak helyébe és a nagy taposó-malom forog tovább ...

A vagyon egyesek kezében felhalmozódik s mindenik mellett ezerek fetrengenek nyomorban.

Az erős a gyenge ellen törvényeket alkot a maga védelmére, érdekkörébe hajt minden többet és többet; biztosít magának és utódainak rangot, csinál kiválltságokat: virula szabadság *egyeseknek* s rabságba esnek milliók.

Nincs itt a szabadkőművességnek széles munkatere? Ki világítsa meg egy-egy fény-sugárral a mélység sötét tájait?

*

Mintha az alkotó nagy természet azzal akarná az embert nagyzásából valamikor semmiségének tudatára ébreszteni, hogy a függés érzetét benne szükséglétté alkotta.

Kiskorúságában élettelen tárgyak, később egy-egy fantom lett a bálványa.

Ma főbálvány a *vagyon*.

A jóllét egyedüli forrásául elismert vagyon hajszolása függésbe hajtja az embert. Apránként eladó és vehető lesz nemcsak minden termék, hanem az erkölcs, a tisztelesség, a becsület is.

A sokféle függés kiegyenlítésére törekvő

állam minden-tehetővé válik s amint hatalmi köre terjed, azon mód ritkul a független egyéniségek száma. A magas politika örökösi megalkuvása alkalmazkodásra neveli az embert s nagy elhatározásokra képes jellemek nem fejlődnek. Állami dajkaságba jut minden, onnan várja kitartatását az egyén, értékelését a munka, védelmét a tőke, sőt maholnap ott keresi irányítását a szellem is.

Karöltve fejlődnek a rangok ... a lérák ... a címek . . .

Az embertárs eszközévé lesz a felülkerültek kezében s századokra oda a testvériség eszménye.

Ki oltalmazza meg a társadalom szabad mozgását? Ki rázza fel időnként intő szavával az elernyedt közfigyelmet?

Egy kicsiny falanksz sorakozik és munkál. Igyekszik az ellentéteket simítani, a kiegyenlítődést békés úton segíteni, az Ínséget enyhíteni, a korlátlan kodó erősnek gátat vetni, a gyengét támogatni, a szabadgondolkodást terjeszteni s az egyének önállóságát oltalmazni.

Ez a kis sereg a szabadkőművesek tábora. Tagadhatja-e valaki, hogy ennek a seregnak meg van a maga hivatása?

Nem a munkatér hiányzik itt, hanem a munkás. A támadó ellenség számtalan és erős, a sereg pedig kicsiny és fáradt.

Kedves nővérek! Harminc évi munkásságunk határkövénél Ígérjék meg, hogy az élet profán küzdelmeiben elfáradó testvéreket Önök fogják sürgetően küldeni e műhelybe, hol a haladás előharcosai nyerik kiképzésüket.

Mert csak akkor lesz a következő harminc év az elmúltnál sikerekben gazdagabb, ha a sereg nem lankad.

Jánosnapi beszéd.

Árpád □ 1902. május 10.

K.: TV.

A szabadkőművességnak három ünnepnapja van:

Az egyik lojális ünnep, a fejedelem születésnapjának ünepe; annak kifejezője, hogy a szabadkőművesség a létező államrend keretében — felforgató célzat nélkül — békés munkával törekszik céljai felé. Ez országok szerint változó ünnep, melyet nálkunk többnyire a nemzeti múlt egy fényes és egy sötét napjának, március 15. és október 6-ának emlékünnapével szoktak helyettesíteni.

A második a alapítási évforduló ünnepe. Ez minden □-nak házi ünnepe; tárnya a csendes visszapillantás az időszak munkásságára s tanulságok érlelése a jövőre.

A harmadik a tulajdonképeni általános és szorosan vett szk.:.-i ünnep a nyári napforduló vagy *Jánosnapi* ünnep. Ez régi János-rendi hagyomány és ma nem más, mint a fény és a melegbőség — eszményeink — ünnepe.

Lehet-e szébb, lehet-e szimbolikusabb ünnepet elképzelni, mint a nagy világosság-nak, a bőséges melegnek ez ünnepét?

Emlékeztethet-e valami jobban a szellemi világosságra, mint a fény, az erkölcsi melegré, a szeretetre, mint a nyár életadó melege?

Ma tehát tt. az élet forrásának, a melegnek és a látás forrásának, a világosságnak ünnepét üljük. Engedjétek meg, hogy ma én is meggyújthassam az igaz világosság fáklyáját és kissé bevilágíthassak a közeli múlt és a jelen egyes árnyékosabb területeire is.

A földtengely csekély elhajlása a pálysíktól, a napsugarak beesési szögének ezzel járó némi változása a föld életében egymást követő négy szakaszt létesít.

Az első a növekvő fény ideje, az élet felpezsdülés szaka *a tavasz*;

a második a fénybőség, a dús élettevékenység kora *a nyár*;

a harmadik a fényfogyás időszaka, a gyümölcs érlelő ősz és

a negyedik a fényszükség, a pangó élet szaka *a tél*.

Csodalatos, hogy az embernek és az emberi intézményeknek életében milyen hasonló időszakok jelentkeznek, hogy mint követi a születést a fölpezsdülés, az élet és erőbőség, a termékenység s végül az elernyedés, a kihűlés, a terméketlenség szaka.

Az emberi intézmények közül a szabadkőművesség van legszembetűnöbben a világosságra és a melegségre utalva, mert hiszen a szellemi világosságon és a szeretet melegén épült fel az egész intézmény.

Ha a két erőforrásnak előjöhét valamely ingadozása, természetesen az intézmény életében is szakaszok keletkeznek.

Amint a világterben az egyes rendszerek szerkezeti viszonyai szerint az egyes bolygók évei és évszakai igen eltérők úgy időtartam, mint minőség tekintetében, úgy a világ szabadkőművesi egyetemében a különféle központok kötelékébe tartozó egyes páholyok életidőszakai is igen változók, de

mindenikre megállapítható törvényszerűséggel elkövetkeznek a különféle szakaszok.

Csakhogy a természetben a tél után még mindig eljött a virágfakasztó tavasz, de az intézmények meghalnak idővel, miként az emberek, akik őket megalkották s ha utódokról ideje korán gondoskodni elmulasztottak nem jön reájuk több tavasz.

Észlelvén intézményünk és a természet életünetei között a feltűnő hasonlatosságot, vonjunk egyes nyilvánulásaiak között párhuzamot, hátha új igazságokra bukkannánk eközben.

Amint fogy a fény és a meleg a természetben, azon mód csappan az életlüktes. Hát ha csappan az életlüktes az intézményben, nem annak a jele-e ez, hogy kevesebb a világosság és a melegség?

A páholy 32 éves múltjában voltak időszakok, mikor a zordon tél fagyos szele lebegett felette. Ilyenkor csak egy pár tvi szív melengette tovább és óvta meg a kialvástól az életszíkrát.

Aztán jött ismét a tavasz melege, megindult az új élettevékenység, amely új gyümölcsöket érlelt.

A tavaszt sokszor borongós, esős, ködös április vezeti be.

Ma itt is ilyen tavasz látszik.

A természetben a felhőt, a ködöt elűzi a meleg.

Van-e elég meleg-készletünk vájjon a felettünk mutatkozó borulat eloszlatajára?

Vizsgáljuk meg először a felhőket, melyek egünk kékjét itt-ott elföldik. Még a nap is kap foltokat. Vájjon nem estek-e szeretetünk napjain is foltok s vájjon nem emiatt tudtak-e összeverődni egyes felhőfoszlányok az elfogultság vagy félreértés ködéből.

Az írás mondja: „ne Ítélij, hogy ne ítéltessél“.

Én nem akarok ítélezni, csak a kezemben levő fáklyát szeretném meglobogtatni azok felett a mélységek felett, amelyeken rövid időn át kell vonulnunk.

Van egy gyenge kis fűnemű növény, amely megérzi a napon dúló delejes háborágásokat s azok mértéke szerint merevednek vagy lanyhulnak gyenge levélkéi.

A csillagász a nap viharait hajszálnyiláson műszerébe bocsátott fénynyalábokon vizsgálja s azok méreteit innen olvassa le, a botanikus a csillagász észleleteit a kis Páter Noster-növény viselkedésével egybevetvén, tapasztalati adatokat szerez és később a levelek állásából pontosan mondja meg a napfoltok és a kitörések nagyságát.

Vájjon nincsen-e nekünk a botanikuséhoz hasonló könnyű eszközünk, amellyel a testvéri közszellemen netáni előforduló foltokat megállapithatnók?

Van tt.'. szintén csak gyenge palánta, a testvéri *bizalom*. Csak gondozzuk, ápoljuk jól, ez mindig jelenti, ha foltok vagy kitörések készülnek.

Ne áltassuk magunkat, amióta 30 éves munkásságunk ünnepét megültük, azóta a lelkesültség némi szárnyaszegettsége, a régi lány haság új periódusa kezdődött s ez nem biztat a közel jövőben sikerekkel.

Keressük fel az ernyedés okait, állapít-suk meg annak mértékét s gyógyítsuk meg, ha lehet hasonszenvileg, de szükség esetén akár operatív módon is.

Én megkísértettem a bizalom útján vizsgálni a háborgásokat s megállapítottam,

hogy nagyobb zivatarok nincsenek. A kis foltocskák okait a következőkben találtam:

1. Magával ragadó kimagasló egyénisége híjában vagyunk;
2. szaporodásunk tultengésbe esett;
3. egyéni szempontok itt-ott előtérbe tolultak.

Hogy segíthetnénk ezeken?

Az első bajon csak az idő segíthet, mert kimagasló egyéniségeket csalt az idő folyamán juttat a jó sors azoknak a társaságoknak, amelyek alkalmasak ilyeneket kellőkép méltányolni és értékesíteni.

Különben is amely vidéknek hegyóriás nem jutott, az elégedjék meg a dombal. Azon bár nem növekednek sudár fenyők, de megterem az édes gyümölcsöt érlelő fa. Ez ugyan nem olyan fenséges, mint az égbenyuló fenyő, de annál mégsem értékkelenebb.

A második bajnak többféle kezelése lehet. A túlszaporodás folytán tengődés, lázongás, vagy kivándorlás szokott bekövetkezni. Tengődésbe csak az élhetetlenség esik, az életrevalóság lázong vagy kivándorol.

Itt a tengődő életnek nincsen helye. Ha csakugyan túlszaporodásba estünk volna,

kár lenne a tengődésre kárhoztatott erőket belső villongásokban pazarolni el, inkább idejében indítsuk meg az egészséges kivándorlást, alapítsunk új telepet. A gyarmatosítás mindenkit félel az új fellendülés kezdetre lehet, míg a huzamos tengődés csak az erők elernyedését eredményezheti.

Ahol érdekeltségi tusa van, ott legalább két tábornak kell lenni. Meg kell ismerni mindenkitől, föl kell deríteni a hadállásokat és le kell fegyverezni minden.

Mert a szabadkőművesség az a semleges föld, ahol fegyveres ellenségek tartózkodni tilos.

Hallottam panaszul, hogy a magyar szabadkőművességen mind több teret hódít egy csoport, amely a humánus bölcselet igazságait a maga igazainak kamatoztatására használná fel ugyannyira, hogy irányzatuk már-már a célzatos szervezettség látszatát kelti.

Sőt azt is hallottam, hogy minden gyanún felül álló liberális testvérek e látszólagos szervezet túlcspangásáiban magara a szabadkőművességre akkora veszélyt sejtenek, hogy már ellenáramlat megindítását tartanák célszerűnek.

Testvéreim! A világosság ez ünnepén legyen világosság itt. Világosság az elméken és a szívekben, hogy tiszta látásunkat használva, egymást megérthessük és lefegyverezhessük idején úgy a támadót, mint a védekezőt, mert egy hadtest egymás ellen küzdő csapatainak, nem terem közös diadal.

Jövendőnk sikerei a múlt tanulságain, a testvérek elfogulatlan tiszta látásán s az erre alapozott egyetértésen épülhetnek fel.

Ez a tér az, ahol az elválasztó irányzatoknak nincs helye és nincs létfogósultsága, ez az a hely, ahol csak azt szabad keresni, ami közös emberi érdek s ahol el kell törpülnie mindennek, ami ezen alul áll. Félre az ékekkel, melyek repedést bővítenék.

Fűződjünk inkább szoros tt.-i láncba, amely összetart. De a lánc egységes anyagból legyen, mert mindenig az a szem török el, amelynek legtöbb igénybevétele van s így ott szakad el, ahol legerősebben kellene tartania.

Ma Magyarországon egységes magyar szkög-re van szükség, amely fentartani segítsen ezt a sok viszontagsággal küzdött, de mindenig az általános emberi haladást szolgáló államszervezetet.

Bár lenne a világosságnak ez ünnepe a világosságnak és melegségnek új forrása, melynél a tt-ek jobban látni s melegebben érezni s ezzel hatékonyabb szksi munkára buzdulni tudnának!

A nagymester előtt.

1903. Árpád □.

Nm. Tv. Ttv!

A mostani emelkedett hangulat közt az a kellemes érzés hat át, amely az átfázott embert lepi meg, amikor csikorgó hidegből a kandalló barátságos meleg körébe jut.

Testvéri körben becses az őszinte szó; őszintén megmondom, hogy utóbbi időben gyakran fázódtam és aggódtam a jövőért s ezt tapasztaltam több érdemes testvernél is, akik velem együtt észlelték, hogy az érdeklődés és a munkakedv csökken s e miatt sikereink is gyérülnek.

Többen emlékezhetnek, hogy a legutóbbi János-napi munkán is szovátettem ezeket, amikor az okot a következőkben véltem megállapíthatónak:

1. Nincsen olyan kimagasló egyéniségünk, aki új munkatérre magával ragadna.

2. Szaporodásunk tultengésbe esett.
3. Egyéni érdekek néha itt-ott előtérbe tolulnak.

Akkor felvetettem a kérdést, nem volna-e célszerű megnyitni a kivándorlás útját, hogy az új telep tagjai — az egymást jobban megértők — egymással szorosabb kapcsolatba juthassanak s valami egészséges versengés induljon a két csoport között.

De ugyanakkor felvethettem volna még egy negyedik okot is, azt, hogy talán a vezetőségben van a hiba.

Jó, hogy ezt nem tettem, legalább most nem kell egy nagy felsülésen szégyenkeznom. Ugyanis a legutóbbi tisztaításon nagy egyértelműsséggel választotta meg a páholy újra a régi tisztkar minden irányadóbb tagját s ezzel ezt a föltevést, fényesen cáfolta meg.

Az őszi munkaidényben az érdekeltségi tusakodás sem mutatkozik, meg van a teljes öszhang s indulhatunk a legszebb reménységgel az új esztendőnek.

Ha beválnék! Én álmodozom róla. Almaimban lelkes csapatot látok vállat vállhoz vetve egyetlen mindenható akarattal törni előre a vezér nyomán fenkört harci riadó-

val a közös eszményért előre . . . hurrá . . . már a győzedelmi himnusz is mintha hal-latszanék . . .

Felébredek, széttekintek élő szemmel s apró csapatokat látok mocsárvidéken szétszórtan, tervtelenül bolyongani, látok nagyra hivatott erőket apró tócsák kerülgetésében elfeesérlődni... de hagyjuk! Ma többszörös ünnep van, minek rontani az emelkedett hangulatot sötétet látó panaszokkal.

Ma ismét több szívben fellobbant a testvér érzelem lángja, hadd lobogjon magasan! El a hideg széllel, ne hulljon most panaszkodások zápora!

Ma ünnepeljünk, legyen a hang hát ünnepi, hogy termékenyüljön meg ezer reménység s a hirtelen fakadó színes virágokból szőjjük himes álom szőnyegét az új kikelet, az új élet-pezsgés útjára.

Ma közöttünk van a vezér, akit a választottak választanak ki, hogy hirdesse a bölcseséget, ébren tartsa az erőt es terjessze kultuszát a szépnek és el-szétárassza e három szabadkőművesi jelszót kelettől nyugatig mindenütt, ahol szabadkőművesek laknak.

Ma közöttünk van, ma ő gyújtotta meg

lángját az oltárnak s hirdette „az eszméink igazságáról s majdani győzelméről benne hitté kristályosodott meggyőződésével“ az eljövendő időt.

Forduljunk ma Ő hozzá, ha kétélyek bántanak, ha a közöny elkeserít, ha a jövőbe vetett bizodalom megrendül.

Hozzád fordulok, hát Hatalmas Testvérem s kérlek, felelj aggódó kérdéseimre.

Mondd, mit gondolsz, remélhetjük-e, hogy ez az elvénült, ez a csüggeteg, ez az örökökön megalkuvó, ez a cselekvések idején töprengő, ez a kedvező alkalmat mindenig elszalasztó korszak immár elmúlik. Mondd, hogy ez a korszak, amely minden zokol s mégis minden tűrő, amely minden akadályt felkutat, csak azért, hogy mindenik elől kitérhessen, amelyben szájunk tele van az egyenlőség igéivel, de bálványozunk minden tekintélyt, amely az ódonságnak akár valódi, akár álmezében mutatkozik, ez a korszak, amelynek képe hasonlatos a félkészáruk raktárához, ahol mindenből található valami, de kész semmi sincsen, ez a korszak, melynek jellemzője a *nagyakarás s rá a megalkuvás*, soká tart-e még?

Mondd, soká kell-e még a haladás baj-

nokainak rostával kimerítgetni a tengert? Nem látszik-e már a keleti szélen hajnal-pirkadása annak a napnak, amelyen eljő az *új ég és új föld, az új igazság*, amely minden a maga mértékével mérőd, embert és dolgot egyaránt?

De minek a kérdések e zúgó árja? Lehet-e kétség a felelet iránt?

Mintha már is hallanám a madáchi igét: „*Bízva-bizzál és munkálj*“.

Ne markolj igen sokat, de amit megfogtál, azt szorítsd.

Ne nézz látókörön túl, mikor lábaidnál ezernyi-ezerféle érték hever, lásd meg és munkáld ki.

Először magadat fegyelmezd a munkára, hogy ami előre kisszerűnek látszik, az munkád művészetiől nagyszerűséget nyerjen 1

Megértelek . . .

Mi mindenjában gyarlók és rövidlátók vagyunk. Panaszkodunk ahelyett, hogy cselekednénk. Szeretnénk magaslaton járni a felsőszás fáradalmai nélkül. Mi messze kiható célra nézünk s közel a akadályokban elbotlunk, sőt gyakran magunk szórunk göröngyöt utainkra.

Gyarlóságaink teljesek. Egy személyes

tekintet kerülgetése közben tíz mással ütközünk szembe, egy-egy fölösleges óvatoskodással bátortalan tartózkodás nyűgét verjük magunkra. Ahol az öszinteség egy cseppje csalhatatlan orvosság lenne, ott kerülgető ráolvasásokkal kuruzslunk s így tenyésztünk nagyra minden kicsiny bajt, így lepi be szeplő az ideálunk fényes ábrázatát, így szórjuk be hamuval az eszmény tüzoszlopát.

Szálljunk magunkba Tt.!

Az új munkaidő kezdetével kezdjünk gyengeségünkhez mért kis feladatokhoz, hogy mielőbb megszerezzük az edzettséget a nagyobbakhoz is.

Legyen irányadó köztünk az okos öszinteség, amely szövetségesünket minden más társulás fölé emeli.

Az erős lélek még az elcsigázott testet is kitartásra bírja.

Hadd jöjjön az erős lélek, az egységes közszellem, fölverni és mozgásra bírni lomholt tömegünket.

Nagymester testvérünket pedig, aki a munkakészsség és erős akarat példaképe előttünk, üdvözöljük sortűz alatt.

Újévi üdvözlő.

1905. Árpád.

Érdemes Főmester Szer.: Tv.:.

A végtelen idő örök forgásában a véges-eltü ember csak úgy tudja a neki jutott arasznyi utat meghatározni, hogy a nagy végtelent szakaszokra s azokat ismét kisebb és kisebb részekre osztja. Egy ilyen szakaszhatáron állva, űsi szokásunkhoz híven megjelentünk itt szer. tv.,, hogy szkisi mi-voltunkról s az ebből folyó kölcsönös szererettől tanúságot tegyünk, hogy együvé tartozandóságunkat evvel is kifejezvén, annak érzését itt is ápoljuk, erősítük.

De eljöttünk nemcsak a szokás hatalmától vezetve és nemcsak testvéri együttérzésünk tanúsítására, hanem eljöttünk főként kifejezni tiszteletünket az eszme iránt, mely bennünket összefűz s melyet érdemes master ma Te képviselsz közöttünk.

Az összes eszmények között, amelyek az embereket nagyobb csoportosulásban tartják, alig van csak egy is, amely az egyéni érdekekek istápolásán annyira felül állana, mint a szkség. Mert hiszen a vallás csak az egyén — legtovább a vele egyhitű egyén — üdvösségeit ápolja, a haza az egy uralom alá tartozók biztonságát és jussát oltalmazza, sőt sokszor csak az uralmat, melynek ez az oltalom volna a hivatása, öncélként, széles néprétegek kárára szolgálja. (Boldogok a népek, kiknél a haza és nemzet azonosak s így az uralom is csak azonos lehet.)

A szabadkőművesség kiszabadulva és felületemelkedve a korlátozó érdekeken, az embernek nemesítését s ezzel az emberiség megnemesítését tűzte legfőbb céljául. Tehát emelni óhajtja az emberek műveltségének és erkölcsi világnézetének szintjét s e munkájában még annak is minden kétség nélküл szolgálatára áll, aki szűkebb és korlátolt célja érdekében a szab.-kség nagy célja elé gátakat emelni törekszik.

Ilyen társaságban, ahol valamely uralom szolgálata elvileg ki van zárva, a társaság érdekében kifejtett munka és az oltárra

hordott áldozatok sem előmenetelt, sem hatalmat, sem különös befolyást nem szereznek, sem anyagi hasznat nem hajtanak a munkás testvér részére, úgy hogy neki csak az elvégzett kötelesség nemes öntudata s az ennek nyomában járó megbecsülés és szeretet jut.

Akik nem jutottak arra az erkölcsi magaslatra, hogy ezeket kellő ellenérteknek elismerjék, azok soha sem tudják megérteni a szabadkőműves buzgóságát és áldozatkészsegét.

Akik körülötted itt állanak érdemes Mester azok mind érzik a szabadkőművesség e titkát.

Ez indítja a gárdát a vezetők iránti hűségre, ez kötelez arra, hogy minden alkalmat megragadjunk kimutatni azt, ami minden ténykedésünknek szint és illatot ad, *a szeretetet*.

Ezt a testvéri szeretetet jöttünk kimutatni irántad azért, hogy ügyünkért erőid legjavát áldozod.

Előbbi munkásságod megbecsülése s az abból kelt szeretet emelt Tégedet páholyunk mesteri székébe, ez a szeretet övez körül és tart ott és mi mindenjában tudjuk, érezzük

— ha nem mondod is, — hogy Te azt teljes mértékben átézed s mint a tükr a fényt, úgy visszavered.

Fogadd, érdemes Mester, hálánkat azért a sikeres munkáért, amelynek eredménye, hogy ideálunk ismét magas talapzaton áll.

Kívánunk neked erőt a bölcsességhez, hogy céljaink fenségét mindig erélyesen előttünk hordozhassad, erőt ahhoz, hogy minket a kicsinyes érdekek sarától sikeresen távoltarthass.

Az elkövetkező esztendő úgy lehet, nehéz szakasza lesz életünknek. A külvilágban uralmi és pártszempontok sokszor az elfoglultság ködét borítják még a magasabb látókör elé is. Ne szűnjél meg szigorúan őrködni, hogy itt a tisztalátás uralkodjék.

Mi e munkásságodból igaz szívvel, erőnk-höz mért készséggel támogatunk, csak Te, aki az hányt vagy hivatva kiszabni, légy erős és maradj bölcs!

így a következő időszakasz, az új esztendő örömknek és sikereknek termő esztendeje lesz s hogy az legyen, ehhez Neked Főmester testvérem testi egészséget s lelki békességet kívánunk. A V. E. N. É. M.-e vezessen és segítsen!

Akarat és képesség.

*Láncbeszéd a Szeged páholy alakuló munkáján
1910 június 18-án.*

Testvérek!

A villamosáram munkaképessége két tényezőtől függ: a feszültségtől és a mennyiségtől.

A nagy feszültség kellő mennyiség híján haszon nélkül pufog el a dörgésben, a nagy mennyiség kellő feszültség nélkül észrevétenlül folyik el a földön, olyan mint a tó vize, semmi munkaerőt nem ad.

Amikor a feszültség a mennyiséggel helyes arányban párosul, minden járt világít, melegít vagy mozgat. És nem is kell túlságos nagy mértékkel egyikből sem, hogy hasznos munkára fogható legyen.

Az ember szellemi munkaképessége ha-

sonlóképen két tényezőn áll, az egyiket *akaratnak*, a másikat *képességnak* merném nevezni.

A képesség az értékesítés akarata nélkül csak áram feszültség nélkül, tó kifolyás nélkül.

Az akarat képesség nélkül, csak alak tartalom nélkül, feszültség aram nélkül.

A két erő nagy hasonlatossága mellett azonban szembeszökő különbség is mutatkozik.

A nagymennyiségű, de kis feszültségű áramot transzformálni lehet fogyott mennyiséggű, de nagyobb feszültségűre s viszont.

A tehetséget azonban akaratra s az akaratot tehetségre átváltani majdnem lehetetlen.

Ritka ember tökéletes minden két tényezőben. Innen van, hogy a művelt emberi munkára készek egymással társulva igyekeznek képességeiket értékesíteni.

Ez itt nemcsak áramgyűjtés, hanem észszerű transzformáció is. Az egyiknek több akarata sarkalja a másik munkaképességét s így akarat és tehetség egymást kiegészítik.

Ez a cél hozott szűkebb csoportba min-

ket, akik ma „Szeged“ néven páholyá alakultunk.

Az a meggyőződés vezet, hogy egymás értékét helyesen fogjuk kiegészíteni.

Célunk az emberi társadalom javára magunkat értékesíteni.

Három szót szeretnénk jelszóul kitűzni: *szívósság, bizalom, diszkréció*.

Szívósság a kitűzött cél felé törő munkában,

bizalom egymás jó szándékában és együttes erőnkben,

diszkréció a munka folyamán; nem kürtölni idő előtt a mit és a hogyan.

Lehet tv.-ek, hogy ebben a kicsiny láncban még nincs nagy terheket bíró erő, remélem, hogy a szívósság megszaporít, a bizalom összetart és a diszkréció megerősít.

Távozunk ezzel az erős reménységgel!

Március 12.

Március 15.

Emlékbeszéd 1911. márc. 13.

Két emléknap között jöttünk össze elmélkedni ttv.:.!

1848. március 15.

A magyar polgárság öntudatra ébredésének napja, évfordulója ma már megszentelt szabadságünnep.

1879. március 12.

A régi Szeged pusztulásának napja, évfordulója az új Szeged születés ünnepe.

* *

*

1879. március 12-én a szokatlanul megáradott Tisza a vihartól korbácsolva hajnalát elszakítja Algyő felett a gátat s reggelre Szeged piszkos árban úszik.

A jórészt vályogból épült magánházak

sorba rogynak össze a szennyes özönbe, sok élet, roppant vagyon pusztul el és elpusztul végleg egy szabálytalanul épült, sáros, poros, rongyos, ócska város is.

Az elpusztult élet helyébe új élet szülelik, az elveszett vagyont többszörösen szerzi vissza a szorgalom, az áldozatul esett girbegurba ódon város helyébe pedig nagy kerekekben nyílegyenek utcákkal, remek körutakkal, gyönyörű terekkel új várost tervez a művész, melyet a polgárság szívóssága, az államhatalom támogatása és a világ segítsége mellett építeni kezd és épít mind máig s az utóbbi fellendülés azzal biztat, hogy nem-sokára valóban ráillik a metropolis elnevezés nemcsak építkézéseinek külső dísze és tömege, hanem tisztasága, a benne élő rend, a közegészségi és kultúrintézmények címén is.

A katasztrófa emléke tehát ma már valóban az újjászületés ünnepe s a mi feladatunk erőink javát áldozni arra, hogy ez az új város a békés munka és a boldog megelégedettség városa legyen.

1848. március 15-én az elnyomott és

kizsákmányolt nemzet egy pillanatra egységes öntudatra, a saját erejének s az elnyomó gyengeségének tudatára ébredt.

A nemzet? Igen, egy merész ifjú csapat megittasultan a szabadság nyugati szelétől, egyszerre proklamálta a télen a tavaszt, a borúban a verőfényt, bilincsek között a szabadságot.

Miként a felkelő nap fényére, egyszerre szétfoszlik a sötétség, úgy foszlott szét akkor a gyűlölködés, a széthúzás s lett általános a szeretet, az egyetértés.

Az utcák a szabadság dalát harsogták, a lélek megtelt mámorral; s mint a kiáradt folyam árja előtti a táj mélységeit, úgy öntötte el a lelkesülés áradata a sziveket, előntötte olyan elragadó erővel, hogy a felfegyverzett zsarnokság is meghökkenve állott félre a népakarat útjából.

De csak egy pillanatra, csak addig, míg a tünemény fönsége őt is bűvöletében tartotta.

Aztán . . . aztán ismét ránk nehezedett az évezredes átok, a széthúzás.

Pedig milyen szép volt az a nap!

Az egymástól idegen néposztályok egyszerre mint közös érdekű polgárság kezdet-

tek érezni... azóta ismét dül az osztálygyűlölet!

Megkezdette munkáját a szabadsajtó . . . azóta a sajtó ismét érdekrabságba esett; kenyérkeresetté lett, hol gyakran az igazságot kell a kenyérért adni.

Megmutatta, hogy a kellő pillanatban kifejtett erély a hatalmat engedékenységre szoríthatja . . . azóta a hatalom tudja, hogy a szalmaláng röviden ég!

Megmutatta, hogy a „divide“ jelszónak „contine“ az ellentéte . . . azóta ismét széthúzás az átkunk!

A szabadság, egyenlőség és testvériség tiszta fényben ragyogott fenn . . . azóta fényüket megkoptatták azok, akik folyton nyelvükön hordozzák, de maguk nem sokat kérnek belőlük!

Mert március vidám dalát élet-halál-küzdelem rémes ordítása követte, mire az egyenlönek proklamált nemzet csakugyan egyenlő lett a rabságban.

Oh miért kellett annyi fénynek kialudnia, annyi ábrándnak szétfoszlania, annyi naiv hitnek meginognia?

Miért kap minden „rontás“ minden „átok“ táborit itt magának?!

Mikor jösz el *szabadság*, telkeknek szabadszárnyalása, hová tettél *egyenlőség*, emberméltóság tetőződése és mikor teszel általános *testvériség* emberek megnemesítője.

Mikor?

Amikor mindenki testvér tesz, aki művelt, aki jó.

Március 15.

Ünnepi beszéd.

Ma ünnepelni jöttünk össze. Megünnepleni a nemzeti múlt egyik glóriás napját, lelkésülni annak lelkesedésén és okulni tanulágain.

Március 15. Mennyi magasztos eszme, mennyi felbuzdulás emléke fűződik ehhez a dátumhoz.

Szabadság, egyenlőség, testvériség! Hárrom szó, amely lángoszlopként magaslik ki még a márciusi események közül is.

Hárrom rövid szó s benne végtelen mély-séges tartalom, melyet az emberiség három évezredes történelmének minden küzdelme mindmáig nem tudott megvalósítani.

* *

*

A százados küzkodésben elcsigázott nemzet reménytelen fásultsággal kezd bele-

törődni végzetébe. Ereje megtörve, szétforgácsolva, jogai megnyirbálva, ezerszer dia-dalmas harcainak eredményeiből ezerszer kiforgatva, reményeiben ezerszer csalódva. Kizsákmányolt föld, harcaiban megritkult, kiszarolt nép, kopárság lent, borult ég-fent...

De ni, nyugaton megtörök a borulat, egy kicsillanó fénykéve a reménység szivárványát veti a keleti égre. Az elnyomott népek sorban tördelik bilincseiket, mire a nagy komorságban itt is fölcsillan — mint a puszta délibábja — ismét az új reménsugár. A szomorú dal, hogy: „múltadban nincs öröm, jövőben nincs remény“ megáll az ajkon s a szivekbe bizalom, az önbizalom szikrája lopódzik.

Az ország bőlcsei megérzik az idő szavát s bőlcsekhez méltó körültekintéssel egyenként kezdi bontogatni a nemzet testét szorító nyűgnek szálait. S míg a politikusok fontolva haladólag készítik elő a megújhodást, egy ifjú kis csapatot meglegyint a lelkesedés szárnya, attól megihletődik, türelmem vesztve, féket áttörve vág elő megteremteni a kész helyzetet.

Elmondjam-e a számtalanszor ismételt legendát, elétek idézzem-e a lekes, a könynyelmüen bízó, a határtalan reményű, a vakmerően cselekvő ifjú csapatot?

Találhatnék-e szavakat ide varázsolni a lelkesültségnek gáttépő, minden magával sodró áradatát?

Nem. Nem verem fel a múlt merész zénjével a jelen csendes tájait.

Ti mindnyájan ismeritek, ti mindnyájan merítettetek az ihletnek e forrásából.

Most csak méltányoljunk, csak ünnepeljünk. Erre nemcsak mint hazafiaknak, hanem mint szabadkőműveseknek is bőséges okunk van, mert:

E nap emlékével nőttek össze a szabadság, egyenlőség és testvériség nagy eszményei, amelyek felé állandóan igyekszünk s amelyek megvalósítása munkásságunk fő célja.

E napon csendült meg először nyíltan, szabadon e hármas jelszó s ennek hatása alatt e napon törték osztálytársadalmunkba az első mély barázdát, annak egységessé művelése céljából.

E napon valósult meg a szabadsajtó, a

szabadgondolat szabadnyilvánításának első eszköze.

E napon riadt meg először az erőszak minden eszközével rendelkező hatalom a nép lelkesültségétől annyira, hogy annak beavatkozását tétlenül elnézte.

Leronthatja-e e nap dicsőségét, beárnyékolhatja-e annak fényét az oknyomozó történetnek akár az a véleménye is, hogy nem csupán e nap érdeme a kiküzdött siker?

Hogy évszázados elnyomás minden kezére, hogy tőlünk független külső viszonyok nyomása érlelte meg e nap vívmányait? Hogy ugyanazon idő vezérlő szelleme, maga Kossuth is megriadt az utcán készült sikertől?

Hogy a győzelem inkább volt a szavaké, mint a tetteké, hogy a mozgalom keletkezése hasonlatos bármelyik utcai tüntetéséhez, hogy nagyrészt kiskorú ifjak szeleverdi összebeszélése s azok lelkesültsége tette termékennyé a talajt, elragadóvá, általánossá, élővé az igazságot, az eszményt? Vájjon az a másik nap, amely sok szűrőn átszűrve, sok körültekintéssel törvénnyé formítva tette ünnepé az emlékezést, megközelítheti-e nagyságban március emlékét,

amelyből a nem alkuvó, az eszményért érdeknélkül hevülő olyan fanatikus, olyan izzó lelkesedés sugárzik felénk.

Nem!

Valamely esemény nagyságának nem a következmény a mértéke, hanem tisztán az, vájjon annak létrejöttén megnyilvánult-e az az erő, amely a fönség jelében lép elő.

Megragad-e a víznek az a lassú, de roppant munkája, amellyel égremeredő hegýoriasokat az évezredek hosszú során lassanként lekopott csak annyira is, mint egy megáradott hegyi patak szilaj zúgása.

Korrallok milliárdjai tengernyi időn át saját testükből építik fel az ezerfele új élet szinteréül szolgáló szigetet, de ez az emóció nélkül való ropant munka annyira sem lep meg, mint egy ritkán nyiló kaktusz hirtelen való bimbóhasadása.

Az erőnek szokatlan, meglepő nyilvánulásában van a fönség és a fönséggel e napnak emléke teljes.

Oh, miért kellett március egének szürke borulatából irtóztató vihar felhőknek össze verődniök, miért kellett a bősz zivatarnak

szabadságunk zsenge vetését végig sepernie, miért kellett egy nemzedék virágának letörnie, érettetek hármas ideál?

Talán azért, hogy beteljék a fátum, — mely szerint a szabadság vérbarázdákban kél — talán, hogy a késő nemzedék puha kényelmét is megzavarja majdan az emlékezés, hogy késő századokon a keserű mél-tatlanság fojtogassa, korbácsolja a puhaságra hajló utódot, a nehezen kiküzdött jog védelmezésére!

Nekünk tt.: március 15.-e eszményeink utján egy elhatározó nagy lépés emlékoszlopa, amelyre örökbecsű tanulságok vannak fölirva.

Tanulsága: hogy bár a hangya szorgalmával apránként összehordott porszemek is emelik a haladás épületét, mégis a nemes hevület pillanataiban odagördített sziklák teszik azt szilárddá.

Tanulsága: hogy nagy esemény szolgálatában a kicsinyes egyéni érdekeknek el kell törpülniök, máskép a sikер kulcsa, az egyetértő munkásság elvesz.

Tanulsága: hogy a lelkesültségtől hevített összetartás legyőzhetetlen erőt képvisel.

Hajtsuk meg hát tisztelettel eszményeink

magasan lobogó zászlóját a márciusi emlékek előtt s adózzunk halával, kegyelettel és hódolattal a magyar szabadkőművesség lelkes, elszánt, önfeláldozó előcsapatának: a márciusi ifjúságnak.

E perc, melyet az Ő lelkes felbuzdulásuk emlékezetének szentelénk, fakasszon sziveinkben is bizodalmát a hármas eszmény majdani győzelméhez. A jövő sikereit a múlt tanulságai érlelik meg, becsüljük meg hát ezeket a tanulságokat!

Október 6.

Emlékezés 1849 okt. 6-ra 1912. okt. 5-én.

Ttv.:!

Szenteljük ezt a pillanatot az emlékezésnek. Emlékezzünk 1849. okt. 6 ára. Méltó e nap az emlékezésre, mert nemcsak megrázó tragédiának, hanem fölemelő tanulságoknak is napja ez.

E napon négyszeres fegyverdörgés rátta meg a sziveket Aradon s 9 bitót állítottak a nemzet kálváriáján.

Amily lesújtó és undorító a féktelenkedő erőszak, amint az eszmények eszményének, a szabadságnak dicső bajnokait gyalázatos gyávasággal legyilkoltatja, olyan fölemelő magasztos a tanulság, amely a mártírok halálából fakad.

Ők példát mutattak, hogyan kell eszményért lelkesen élni és küzdeni s ha kell úgy halni meg, hogy a gyilkoló erőszak jelle-

műk nagysága előtt tehetetlenül pirulni le-
gyen kénytelen.

Milyen rettentő, milyen megrázó kép!

Az aradi várkerben korán reggel 13
pálcát vág a porkoláb. Mikor ma ezeket el-
török, akkor 13 hős meghal.

Az újépület börtönében izgatószerékkel
élesztgetnek egy életet, melyet a nagy lélek
emberfeletti erővel akart elmetszeni.

Aztán dördülnek a fegyverek itt is, ott is
s földre hanyatlik nagyok teteme, követke-
zik a hohér; a nemzet bálványozott vezéreit,
dicső csaták hőseit egymás szemeláttára
húzza bitóra.

De még ez sem elég Megindul az egész
országban a hajtóvadászat, a magyar, mint
üldözött vad bujdokol az idegen kopók előtt,
százával halnak vértanú halált, vagy síny-
lődnek idegen börtönök fenekén.

Özvegyek, árvák sírnak; egy letiport,
egész nemzet sír tehetetlen mély gyászban;
csak a hohér kéjeleg gúnyosan, kielégített
bosszúszomjában.

Így szolgáltat példát élöknek és eljöven-
dóknak a féktelen hatalom.

Az a hatalom, amely már magától roska-
dozott, amely sok szégyenteljes futás után

csak kikunyorált idegen segítséggel tud felükerekedni, most mámorban van. Á győzelemhez vitézség kel), hóhérság a gyávák mertersége.

Elhatározza, hogy a nemzet vezéreit ginosztevők módjára végezi ki, hogy ezzel őket és ügyüket örök gyalázatba döntse. És a gyalázat az ő fejére hull vissza.

Miként a kereszt oltárok ékessége lett, úgy válnak e biták hősök dicsőségének emlékoszlopaivá. Mert az igazságot, a szabadság eszményét bilincs, por és golyó, kötél és bitó el nem folythatja, az, mint a hegyi forrás, minél erősebben tömik el útját, annál bizonyosabban tör másik utat magának, az mint a folyam árja, minél tökéletesebb gátakat építenek elébe, annál hamarább duzzad föl és csap át a gátján, az mint a leszorított rugó, mentői nagyobb nyomás alá kerül, annál több feszültséggel pattan vissza.

A szabadság vágyát fokozza a rabság, erősiti az erőszak.

„A szabadság legyilkolt hőseinek vére a hazának minden porszemét honszeretettel, a szíveket szívós türelemmel és összetartással termékenyíti meg.“ (Kossuth).

Három évtized a nemzet életében csak három pillanat és íme annyi sem kellett, hogy az eszme diadalmaskodjék. Az egykori dölyfös hatalom belátja tehetetlenségét, magába száll, szánja-bánja az egykori gyáva kegyetlenkedést s kapva-kap a jelszón, hogy: vessünk fátyolt a múltra.

Igen, vessünk fátyolt arra, ami nekünk fáj, de a fátyol alól hadd lássék a felmeredő bitófák borzalma, intő jele a lelkifurdalásnak és emléke az örökké élő győzdelmes eszménynek.

Boruljon feledés fátyola a zsarnokság gyalazatára, de örökké éljen a mártírok dicsősége.

„S ók elni fognak, elni mindörökké,
Szent lesz örökké a sírgödör.
Amíg az eszmény ki nem hal e földön,
S míg magyar szellem még magasba tör,
Az igét, melyért éltet áldozának,
Szívébe írták az egész hazának
Utódtól fogja hü utód tanulni,
Hogyan kell elni s hogy lehet meghalni!”
(Palágyi L.)

Ptv.:! Amint békés utakon egy pillanatra meghatva állánk meg a nemzet Golgotájánál, ne feledjük el a tanulságokat:

Nagy alkotásokhoz nagy szenvedelmek,

nagy szenvedelmek kiváltásakor erős jellemek kellenek. Bár az eszmény ébrentartására irányuló csendes munkánk tere kívül esik a nagy tragédiák útvonalán, azzal mégis gyakran összekerül, mert valódi szabadság csak a haza keretében fejlődhetik ki.

Jöhetnek idők, mikor ismét szükség lesz erős jellemekre, akik képesek elszánt nagy elhatározásokra.

Nekünk kötelességünk az ősök hagyatékát hiven megőrizni s ha lehet, új értékekkel gyarapítani.

Őrizzük hát kegyelettel a szabadság dicső vértanúinak emlékét.

Gyászbeszéd.

Mielőtt az év elmerülne a múlandóság feneketlen örvényébe, régi szokásunk szerint a gyász színei és jelvényeivel jelentünk meg itt, hogy veszteségeinket számon tartunk s örök keletbe költözött testvéreink emlékének kegyelettel, az embersziv e legszebb virágával áldozzunk.

Nem műlhatik el esztendő, hogy szívünkön sajgó sebeket ne hagyjon emlékül.

Ez év is szövetségünk érdemes munkásait vitte el s páholyunk maga is súlyos veszteségeit fájlalja.

Elvesztettük ... (a meghalt testvérek érdemeinek méltatása).

Ők a férfi, a szabadkőműves mintái valának. Amint emlékezetüket felidézem, a tehetsetlenség keserűsége fojtogat s rettentenesnek mondomb a halált, amely a legjob-

bakat, a legmunkásabbakat kívánja áldozatul.

Pedig nekünk tt.: nem volna szabad zúgolódnunk, mert nekünk a bölcselenet magaslatáról kell nézünk az életet és a halált.

Lám, a halál az egyetlen mozzanat, amelyben ember és ember között különbség nincsen.

A sors vakon helyez születéskor egyeseseket minden szellemi, testi és anyagi előny birtokába, másokat pedig szellemi sötétbe, testi rabságba, siraalom és nyomorúság közé s csak a halál az a nagy nivelláló, aki minden kiegyenlít.

Bár szeretetünk, reményeink önzése fájdalmasan rezdül meg, valáhányszor a nagy kaszás soraink közé vág, mégis meg kell nyugodnunk, tudva, hogy aki úgy futotta meg pályáját, hogy maga és embertársai iránti kötelességeit híven végezte, az munkáinak eredményeiben tovább él. Az emberiség haladásának épülete ugyanis millió kis egyén folytonos hangyamunkájából épül fel s bár a többség nem az épület tervén, oszlopain vagy annak díszítő művein dolgozik, azért minden munkás hozzájárul azzal a nehány

kalapácsütéssel, mellyel egyik-másik követ helyére igazította, a nagy építéshez.

Magasabb szempontból tekintve, a halál a haladás biztosítója, aki a fáradt munkások elpihentetésével új erőknek nyit teret az érvényesülésre s ha sokszor vakon, a még erejük teljességében levő munkások kezéből is kiüti a munka eszközeit, ezzel is csak munkára sarkal, mert folyton előtünk tartja az élet határának tudatát.

Ők pedig, akik már átlépték az enyészet sötét kapuját, ők nem szenvednek. Az utolsó szivdobbanással szűnt meg minden törekvés, minden becsvágy, minden reménység, minden sikér, de megszűnt minden fájdalom és minden keserűség is rájuk nézve.

Ha tehát ajkunk panaszra nyílik elvesztésük fölött, nem őket, hanem magunkat és ügyünket sajnáljuk, akik meg vagyunk fosztva azoktól a sikerektől, amelyeket még tőlük vártunk.

Velük szemben megszűntek tartozásaink, de egyúttal megsokasodtak kötelességeink, mert hiszen üresen hagyott helyüket is nekünk kell betöltenünk a munkában s a hátramaradottak oltalma is ránk hárul.

Ti tt.: a legsürgősebb segítség köteles-

ségeit teljesítették, vajha mindenkor legalább ennyit tehetnénk az emberszeretet szolgálatában.

Áldott legyen elköltözött ttv.: emlékezete, a jó sors pedig védje a Ti munkás életeteket az elkövetkezendő új esztendőben.

Nővér munka.

1913 március 16.

MEGJEGYZÉS.

Ehhez a munkához a „Demokratia“ páholy könyvtárának „A szabadkőművesség célja és eszközei“ című LVI. füzete szolgált irányítóul.

A füzet a „Demokratia“ felavatásának 13-ik évfordulóján tartott díszmunkáról szól. Fekete Ignáé 3—3 kérdést ad a felügyelőknek, amelyekre mint első felügyelő Katona Béla, mint második Gelléri Mór felel.

Én a hat kérdés helyett itt húszat teszek fel és a feleletekhez felhasználom az ott talált gyönyörű gondolatokat is. Az átvett gondolatok (K. (K. ut.), (G.), (G. ut.) jelezve vannak.

Kedves Nővérek!

Ma olyan munkára jöttünk, amelyet szó-rakozásul szántunk, de úgy akarnánk szó-rakozni, hogy egyúttal némi szellemi munkát is végezzünk.

Ne vegyék rossz néven tölünk, hogy az első alkalmat, amikor műhelyünkbe hívtuk, így osztottuk be. Nem a nő munkaképességének lebecsülése nyilatkozik meg ebben, csak az ősidőkről örökségül ránk maradt férfi önzés. Ez készít arra, hogy a nőt a magunk üdülésére szórakoztassuk.

Ha pedig abban, amit itt nyújtunk több talál lenni a munkából, mint a mulatság-ból, azt jegyezzék a haladó kor terhére, amely bizony a nőtől is komoly munkát vár.

* *

*

A természetvizsgáló vándor egy magasabb pontról tavaszi verőfényben úszó virágos mezőn tekint szét s elbűvöli a színek pompás harmóniája, az élet zenéje s a feléje szálló illat árja.

Egyszerre játékba feledkezett gyereksereg tör elő. Megáll a pompázó mező előtt, majd mindkét kézzel kezdi ölszámra letépni az alkotó harmónia remekeit.

Mit tegyen? megzavarja az ártatlanok öntudatlanul romboló mulatságát, hogy megmentse még egy napra a rétség egy pár kincsét, vagy hagyja őket örömkben tombolni, hiszen a virágnak úgy is hervadás a sorsa s a ma lehulló helyett holnap új, más fakad?

Nem avatkozik bele, de elfogja valami borongó bűnös önvád. Ez nem hagyja nyugton, magas nézőpontjáról leszólítja s ő egyik virágától a másikhoz mintegy bűnbánókig lépked, aztán beleményed a rajtuk megnyilatkozó szépség misztériumaiba, kezdi megérteni a hervadásra szánt remekek késervét s panaszukat csodás akkordba csendülve hallani véli.

Mentői több virágot, minél tovább néz, annál inkább lenyűgözi az a szorongó hangulat s megérti, hogy miért ültet, ápol, miért nemesít már ősidők óta virágot az ember.

De az is derengeni kezd előtte, hogy miért üzik épen a nők, még pedig a műveltség

és társadalmi állás bármely fokán egyenlő előszeretettel a virág kultuszát. Miért? Azért, mert a virág a növénynek — magas hivatásában — a szépség felső fokára felmagasztosult szerve, a nő pedig az emberi fajnak a kivirágzása és ő mint rokon, megérzi rokonságát a virághoz.

Ma a virágos mező derűje, fénye, hangulata lep meg itt s igazán zavarban vagyok, vájjon merjem-e ezt a derűt komor felhőkkel árnyékolni, merjek-e beszélni arról, hogy nemely legszebb rózsák szírompompájának teljessége életszervek elsatnyulásából eredt s hogy az ilyen virág így bármily pompás, mégis magára hagyva nem életképes, mert szépsége megemészítette a jövőt s illata nem rejti magában eljövendő új generációk sejtelmét.

De aztán észreveszem. hogy ez a virágos mező itt olyan liliomok, rózsák, nefelejtsek, százszorszápek és ibolyák csoportja, amelyben minden egyes nemcsak külső bájjal, de belső erőkkel is teljes; mindenik a magasabb öntudat és mély érzelmek kincsháza, hogy itt a szépség nem élte ki az erőt, itt nincs keresete az üres virágterepőnek, de megértésre talál a komoly érző.

Ez felbátorít, hogy bevezessem a magunkról való beszélést.

* *

*

Mi szabadkőművesek a magasabb nézőpontra igyekezők társasága vagyunk s azt tartjuk, hogy az igazi műveltség egyik ismertető jele, rombolás nélkül gyönyört találni s legfőbb gyönyörűségünket abban leljük, ha valamit alkotni tudunk.

Mi az élet szépségeit keressük s azokat igyekszünk beilleszteni a nagy hármóniába, de mint a megrabolt mező bánatos kutatója, mi is szorongó önvádat érezünk, valahány-szor ezekből a kincsekből sokat veszendőbe menni látunk.

Ahogy mind magasabb nézőpontra juttunk, mind szélesebb lesz a látókörünk, de mind homályosabb az egyes látott részlet.

Hogy aztán mégis az egész látkört átfog-hassuk, szemünket fegyverzettel látjuk el.

Szemünk fegyverzete a szeretet és ez nekünk minden enyhébben, lágyabban, színesebben mutat.

Hogy mit akarunk, hová megyünk, mit teszünk?

Ma azt akarjuk, hogy kedves nővéreink a mi nézőpontunkra helyezkedve, nézzenek körül.

Ezért fel fogjuk tárni céljainkat, viszonnyainkat, útjainkat, eszközeinket, azt remélve, hogy ezzel a mai szórakozást a munka értékére emeljük.

Testvéreim! Jöjjetek segítségemre, hogy teljes világosságban mutathassuk be kedves nővéreink előtt szövetségünk céljait, a vállalt feladatokat, az akadályokat és az eszközöket!

Kedves nővéreink! Kérjük ajándékozzanak meg minket kis időre szives türelmükkel és nagybecsű figyelmükkel.

A felhívandó testvérek pedig feleljenek röviden, szabatosan és világosan a feltett kérdésekre

I. Az a szabadkőművesség célja?

A szabadkőművesség legfőbb célja az emberiségek fejlődésének, nemesbölésének, folytonos haladásának biztosítása és munkálása.

Mindaz, amit bölcselkedő, buzgólkodó és emberies törekvéseinkben feladatul magunk

elé tűzünk, ennek az egyetemes nagy cél-nak csak egy-egy részlete.

Fel akarjuk építeni az egyetemes boldogság nagy templomát.

És amint az építéshez a fő koncepción kívül az anyagok és munkanemek sokféle-sége szükséges, úgy a mi munkánkban is a tervező bölcsessége, a vezető sok irányú szakismerete, az emberanyag önismerete, munka és áldozatkészseg, békés, szerető egyetértés kell. (K. ut.)

II. Mi a vezetők első feladata?

Megismerni magát az embert.

És pedig nemcsak a szomszédunkat, ha-nem az általános embert, minden tulaj-donságaival, melyek az összeség szempont-jából számbavehetők.

Az ember törekvéseit, küzdelmeit, becs-vagyát, erényeit, képességeit, erőit, szenve-délyeit, gyarlóságait, függőségét, cseleked-e-teinek és bűneinek rugóit. (K. ut.)

Tiszta képet kell szerezni a munkakör, az osztály és faj különfélesége szerint ál-tánosítható jellemző tulajdonságokról, mert az embert csak az irányíthatja, aki szándé-kait megismerte.

III. Miért kell a szabadkőművesség cél-

jának eléréséhez páholyokba csoportosítani az értékes és érdemes embereket?

Azért, hogy ezeket kivonjuk érdekszférájuk kizárolagos hatása alól, mert minden ember valamely érdekcsoporthoz körébe sodródva küzködik a létért, ahol az ellenkező érdekcsoporthoz tülekvéseit mindig ellenséges szempontból tekintik.

Nekünk minden társadalmi osztályt behozni vonnunk a munkába; a legszélső világ-felfogásoknak kell találkozniok és megférniük itt, hogy ezek egymást a saját belső világukkal és törekvéseikkel megismertethessék és megtanítsák egymás értékének kölcsönös méltánylására. (K. ut.)

Az önálló szellemeknek a páholyokban egymásra gyakorolt kölcsönös hatásából származó tisztelet teremti meg az egyenlőséget és az egymás legyűrése nélkül való együtthaladás lehetőségét.

IV. Miért kell a szabadkőművességnak a világot átölelő láncá foglalni össze az összes páholybeli testvéreket?

A társadalmi érdekkörök és osztályok között mutatkozó különbségek még fokozatabban megvannak a földkerekség különböző népei között, amelyeket nemcsak érdekkellen-

tétek, de a műveltségi fok különbségei, faji és vérmérsékleti sokféleség, világnézet, val-lás, hagyomány, nyelv, művészet és a termelési berendezkedés ezer változata választ el egymástól.

Ezek összeegyeztetésére való a világot átölelő szabadkőművesi lánc, amely mindenünnen egybefúzi azokat, akik megismerték magát az „embert“ s ennek javáért dolgozni kívánnak. (K. ut. szabadon.)

V. Mire irányul a szabadkőművesség első törekvése?

Megnyerni mentül több embert az ideális nagy szolidaritásnak.

Meggyőzni minél többet arról, hogy saját boldogságát nem okvetlen szükséges társai romlásán felépíteni. Köztudatba vinni, hogy nem egymástól kell elvennünk azt, amit megszerzünk, hanem a természet nagy kincsesházából, amelynek napról-napra új kamráit tárja fel a tudomány és az emberi szorgalom.

És meg kell értetni mindenivel, hogy a természet kincseinek meghódításában mindenkinet, — aki ép és tehetséges — köteleségei vannak, amelyeket már sokáig másokra hárítani nem lehet. (Sz.)

VI. Megfér-e az emberek szolidáritása a hazaszeretettel?

A hazaszeretet csak egy lépcsőfoka az általános emberszeretetnek.

Aki egy műveltségért, egy nemzetért, egy hazáért áldozni tanul, az önként jut el az általános emberi haladásért való szolidáris munka szükségességéhez.

Ettől csak egy lépés van addig, amíg belátjuk, hogy a hazat csak emberek veszélyeztethetik és sokkal szemb ezeket érdekközösségebe vonni és meggyőzni, mint legyőzni és megölni.

A határokon állig fegyverben egymásra fogat vicsorító ellenfelek az ősvadság állapotába visszadobott emberek, akik közül a századik sem állana ott, ha rá nem kényeserítenék. (Sz.)

VII. Mivel emelkedik a szabadkőművesség az összes emberi érdekkörök fölé?

Azzal az irányzatával, hogy a műveltség összes javainak érvényesítésével meg akarja szüntetni mindenzt, ami az embereket egymástól elválasztja és megerősíteni kíván minden kapcsot, ami őket összefűzi.

Főtörékvése, hogy az ember legyen minden ember és testvér. (G.)

VIII. Együtt jár-e a szabadkőművesség kitűzött célja az emberiség törekvéseivel?

Együtt jár, mert mint minden egyes ember, úgy az emberiség is boldogulásra törekszik.

Sót nemcsak hogy együtt jár, hanem épen az emberiség törekvései tűzik ki a céljait is.

Mint az anyagi világban, úgy az erkölcsiben is egyenlő értékű törvények uralkodnak. minden esemény magában hordja az újabb események csiraját.

Éppen mint a farügyben benne van az új fa, az ág, a gyümölcs és az új rügy kezdeti alakja, (Sz.) vagy amint a nyíló virág magában foglalja a gyümölcs elemeit és a gyümölcs az új növény csiraját, úgy a szabadkőművesség alkotásai is új irányzatokat, új törekvéseket szülnek az emberek között. (K. ut. szabadon.)

IX. Van-e hatása az emberi haladás egyes alkotásainak a szabadkőművességre?

Valahányszor a szabadkőművesség megérlel egy-egy vívmányt s azt a gyakorlatba beviszi, mindannyiszor a gyakorlati intézmény megerősítése új igényekkel lép fel. Olyan itt a kölcsönhatás, mint a villamos gépeknél.

A lágy vas körül futó tekercs villamos árama a vasat mágneseli és ez a mágnes az előtte forgatott sodrony tekercselésben ismét villamos áramot indít. Az erősödő áram felfokozza a mágneses tér erejét s ez viszont erősebb áramot termel. (Sz.)

A tavasz felfakasztja a rügyeket és bimbókat, de ugyanakkor azok védelméről is gondoskodik azzal, hogy a zord idő lehetőségeit korlátozza. (K. ut.)

Az eszmék intézményeket és az életrehozott intézmények új eszméket indítanak. Az új eszmék már az intézmények védelmére is nélkülözhetetlenek.

X. Van-e a szabadkőművességnek hatása az emberi haladásra?

A szabadkőművesség szántani akarja az előíletek és a visszahatás bozótját. A felvilágosultság ekéjének barázdáiba beleveti a páholyok által már megérlelt nemes magvakat, ezek kikelnek és épen olyan dúsan hozzák a termést, mint azelőtt a bozót.

Ez a munka a közlekedés mai fejlettsége és a szellemi érintkezés bámulatos lehetőségei mellett mind nagyobb területen és mind jobban fog sikerülni mindaddig, míg az

egész emberiséget haladó mozgásra indítjuk. (Sz.)

XI. *Volt-e a szabadkőművességnak valamely hatása hazánkban a jogfejlődésre?*

A francia forradalom eszméit Martinovicsék (néhai testvéreink) ültették át hozzánk.

A közművelődés vezérei mindenkor testvéreink voltak. (K. ut.)

A jogegyenlőség igéi a páholyokból sugározottak ki. A szociális eszmeáramlat megismertetése és a polgári társadalomnak azzal való megbékéltetése a páholyok és a testvérek munkájának eredménye.

Az emberi jogok kiterjesztéséért most vívtuk meg az elszánt küzdelmet s bár annak eredményeit az erőszak pillanatnyira ki is csavarta kezeinkből, a sikeres előbb-utóbb megérik.

Mi vetítjük a gyötrődő nyomor képeit minduntalan a jöllét szeme elé, hogy ezzel a vagyonnal járó kötelezettségeket ébren tartsuk. (Sz.)

XII. *Iáiért mutat a szabadkőművesség úgyszólvan a legnagyobb állandóságot az összes emberi intézmények között?*

Azért, mert eszményei az emberi haladás

vezércsillagai és ez eszmények fénye szétterjed az egész földön.

A szabadkőművesség tagjai — az emberek — jönnek-mennek, lelkesednek és kiábrándulnak, de az eszmények megmaradnak és tovább ragyognak, akár értik meg őket, akár nem, akár értékesítik azokat az emberiség javára, akár nem. (G.) Olyanok azok, mint a napfény, amely beragyogja az egész világtérséget, akár van előtte égitest, amely felfogja és értékesítse a bennük rejlő energiát, akár nincsen. (Sz.)

Az emberek gyarlók és mulandók, de az eszme igaz és örök. (G. ut.)

XIII. Miért kell a szabadkőművességnak az elmék felvilágosításával s a szíveknek a szép, jó, neme iránti fogékonnyá tételevel törekednie célja elérésére?*

Azért, mert a belépők a profánságból iskolázatlanul érkeznek csarnokunkba. Ezeknek szívükbe kell vésni a felebaráti szeretet törvényeit, tanítani kell őket szenvedélyeik legyőzésére, testvéri tapintatra, elnézésre, türelemre, szeretette.

Még az elismert régi testvéreknek is érctáblára vésve kellene mindig szemük előtt tartani a figyelmeztetést, hogy a szépet, a

jót, a nemeset nemcsak szóval kell hirdetni, hanem tettel és példaadással gyakorolni, hogy ki-ki magán kezdje, mielőtt másoknak prédkál, vizsgálja meg saját magát, vájon minden megtett e a valódi és igaz szab, kőm. kötelezettségeiből.

Ha minden alkalommal, valahányszor összejövünk, minden ájan számot vetténk e kötelmünkkel, páratlan munkát végeznénk úgy itt bent, mint kint a nagyvilágban. (G. ut. szabadon.)

XIV. Miért tekintjük a szabadkőművesség céljait örök időre terjedőknek?

A természet életében nincsen megá'lás. nincs megállapodás, örökös születés, mozgás, fejlődés, változás és elmúlás van folyamatban. (K.)

Minden percnek millió a teendője a minden ségen úgy, hogy ha egyetlen egyet kiszakítanánk a nagy örökkévalóságból, világok pusztulnának bele.

Ez az örök tevékenység, örök mozgás a fejlődés okozója.

A szabadkőművesség a fejlődés szolgálatában dolgozik, ennél fogva célja soha végleg el nem érhető, örök.

XV. Igazolja-e a történelem az örököslődést?

A történelem az emberi szellem nagy vívmányairól tanít s az emberi akarat nagy alkotásairól beszél.

Ha keressük ezeket a vívmányokat és alkotásokat a jelen korban, bizony sokszor azoknak csak a romjait találjuk meg, pedig alkotóikat annak idején szintén az örököslődés hite lelkesíthette. (K.. ut)

Csakhogy jöttek utánuk korcsosult utódok, akik a nagy szellemek művelt vityillőik ablakára rakgatták fel, lánglelkü művészük márványba faragott remekeiből meszet égették rongyos viskók összetárolásához.

És mindenek dacára: van haladás.

Az újkor a szellem termekéit újra alkotja bővíti, a letört remekeket restaurálja.

A kiégett kultúra után pihen egyet a faj, de aztán ismét magas szökeléssel indul előre, tovább a régi útmutató nyomán. Erről körünk tehethet méltón tanúságot.

XVI. Közel van-e vájjon már a cél?

A cél mindenkor messze lesz. Távolságát gyarló szemünkkel fel sem mérhetjük. Valahányszor magunkat hozzá közel érezzük, mindenkor úgy járunk, mint a

magas hegyek vándora, aki már a csúcsra indul, mikor közben ismét egy völgyre bukkan.

Csak az a különbség, hogy a hegymászó végre az utolsó völgyet, az utolsó akadályt is átlépi s aztán a csúcsra juthat, míg előtünk mindig új, mindig magasabb csúcs tűnik fel.

De ez nem kedvetleníthet el, mert céljaink természetében fekszik azok folytonos fokozása. (Sz.)

XVII. *Hogyan haladjunk tehát a cél felé?*

Úgy, hogy előre soha se a legtávolabbi, a legmagasabb csúcsot vegyünk célba, hanem csak a közeli magaslatot.

Minden magaslat, amelyet megjárunk, közelebb visz a végső célhoz még abban az esetben is, ha közbe újból völgyet kell megjárnunk. (Sz.)

A természet belénk oltotta az alkotás vágyát, de egyúttal szembe állította a munka akadályait is.

Ezeket csak a munka győzheti le. Dolgoznunk kell tehát. minden megtett lépéünk előre viszi az általános haladást s bármily kis sikeres kiküzdésére lelkessít. (K. után.)

XVIII. *Milyen eszközök állnak a szabad-*

kőművesség rendelkezésére célja felé való törekvéssében?

A felvilágosítás, a megértés, az irgalom és a szeretet.

A társaság szabadon mérlegeli és vizsgálja a viszonyokat s elfogulatlanul hirdeti a megállapított igazságokat.

Segíti a gyámoltalant, fölemeli az elesettet, vigasztalja a szerencsétlent, védelmezi a megtámadottat s korlátozza a hatalmat.

Ezzel a munkásságával minden szívet megejt és megnyit, minden elmét megtereményít fogékonyssággal a szépre, a jóra, amelyet tőle az elfogultság a vakság várába nem sáncoolt. (Sz.)

XIX. Hogyan kell bánni a szabadkőművességnek a társadalommal és annak előítéleteivel?

Ernyedetlen kitartással, lépésről-lépésre haladva kell meghódítania minden talpalatnyi földet, minden bezárt szívet és minden elfoglult elmét.

Útján céljának mocsoktalan tisztasága a világító szövétnek, a szívekhez kulcsa a szeretet, az elmékhez az igazság.

Hirdesse tehát az ember gyarlóságait,

tegyen meg minden az anyagi és szellemi elnyomatásban görnyedő népesség felemelésére. (Sz.) Legyen közvetítő a harcban álló osztályok között (G.), szószólója az elnyomottnak, lelkiismeretfurdalása az elnyomónak. (Sz.)

Vigye küztudatba a dolgozó osztályok nehéz sorsát, így jut mind közelebb a kitűzött főcélhöz, hogy „az ember legyen mind ember, mind testvér a lent lévő és a fent lévő egyaránt“. (G. ut.)

XX. Milyen szerep vár a nőkre a szabadsökömövesi munkában?

Komoly munka. Egyelőre a testvérek lelkes támogatása, majd új küzdelemre való sarkalása, később, a jobb idő elérkeztével vállvetett együttes nehéz küzdelem, melyben a nő mindenkorábban tevékeny lesz.

Mai társadalmi rendünk igazságtalanságai a férfiuralomból és az által keletkeztek. Ezek gyökeres megszüntetése csak akkor remélhető, amikor a nők az ember teljes jogaival felruházva segítségül jönnek.

De nem az a nő, akiért a középkor Don Quijotte-jai szélmalomharcban törtek lándzsát s amig közüle néhányat az édeskés,

de émelyítő hódolat kultuszával környékezték, ugyanaddig millió és millió másikat aljas elnyomatás alatt tartottak, se nem az a nő, aki napjainkban az élet minden kötelességét lerázván, mint virágházi növény, kényesen pompázik vagy unalomban sorvadózik kicsiny körének megalázó szórakozásai között, hanem a munkára nevelt művelt nő, aki Ellen Key szerint „megérti a természet törvényeit, azok szükségszerűségét. a haladás menetét, akiben meglesz a társadalmi szolidáritás érzete, aki maga is érzi a társadalom bajait, aki többet tud, tisztábban gondolkodik és igazságosabb, mint a mai művelt átlag“.

Ez a nő testileg edzett, tehát derült és jó, szellemileg fejlett, tehát bölcs és gyöngéd.

Az ilyen nő nem függesszi fel női hivatását, nem lesz a férfit utánzó, u. n. emancipált, nevetséges nő, hanem lesz minden oldalról hármónikus megnyilatkozása az örök nőiségnek, lesz felvilágosult polgárnő, felruházva a munkásnő erejével és szívósságával s a magas műveltség fölényes szépségeivel.

Ezek csapata fog utat törni egykor a szabadkőművesség ódon falai közé is és ez

segíti győzelemre majdan az igazi humánizmust akkor, mikor az a tőke és kivállságok mesterkélt bástyái ellen az utolsó, elhatározott ostromot intézi.

Erre az ostromra fegyverkezzünk nővéreim!

TARTALOMJEGYZÉK.

	Lap
<i>Nagy célok.</i> Ünnepi beszéd az Árpád páholy 30-adik évfordulóján, 1900. május 26-án tartott nővérmunkán.....	5
<i>Jánosnapi beszéd.</i> Árpád. 1902	15
<i>A nagymester előtt.</i> Árpád. 1903	25
<i>Újévi üdvözlő.</i> Árpád. 1905	31
<i>Akarat és képesség.</i> Láncbeszéd a „Szeged“ pá- holly alakuló munkáján 1910. június 18.....	35
<i>Március 12. Március 15.</i> Emlékbeszéd 1911. máre. 13	39
<i>Március 15.</i> Ünnepi beszéd	45
<i>Október 6.</i> Emlékezés	53
<i>Gyászbeszéd.</i> Év-úton	59
<i>Nővérmunka.</i> 1913. március 16	63